

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Вермієнко Т.Г. – к.е.н., доцент ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

Інноваційна діяльність підприємств агропромислового комплексу полягає у формуванні та реалізації цілеспрямованої інноваційної політики, завданням якої є стимулювання, накопичення та розвитку інноваційного потенціалу. Політика інноваційного розвитку підприємств агропромислового комплексу має охоплювати низку завдань та заходів, реалізація яких сприятиме обґрунтованому формуванню каналів руху продуктів харчування до кінцевих споживачів. Інноваційна діяльність є проявом інноваційної політики підприємства.

Ураховуючи специфіку АПК, яка полягає у сезонності виробництва продукції, іммобільності ресурсів, залежності від біокліматичного потенціалу, незбігові робочого періоду з періодом виробництва, взаємозалежності та взаємодоповнюваності окремих галузей, інноваційну політику розглядаємо із двох позицій. З одного боку, інноваційна політика має спрямування на забезпечення відповідності якості продукції та сировини чинним стандартам та вимогам, оптимізації господарської діяльності шляхом упровадження нових технологій, які, у свою чергу, призводять і до зміни складових елементів техніко-технологічного комплексу. З іншого боку, зміст інноваційної політики пов'язаний з формуванням конкурентного статусу підприємства, перетворення його слабких сторін на сильні, що є підґрунтям його довготривалого функціонування на ринку. Таким чином, формування ефективної інноваційної політики зумовлюється таким:

- гнучкістю виробництва, що впливає на швидкість перебігу інноваційних процесів;
- рівнем розвитку економічного мікроклімату в регіоні, що зумовлює для підприємства можливість пошуку джерел забезпечення інноваційних процесів;
- досконалістю правового супроводу інвестиційних процесів;
- оборотністю нагромадженого капіталу, ефективністю джерел його формування;
- досконалістю та станом розвитку об'єктів інфраструктури ринку в державі;
- готовністю системи менеджменту та організаційної структури суб'єктів господарювання до інноваційних перетворень.

Інноваційний шлях розвитку забезпечує соціальну стабільність у суспільстві, адже вигоди від економічного зростання отримує не лише вузький прошарок суспільства, що бере участь у привласненні рентних та експортних доходів, а й основні соціальні групи, пов'язані з розвитком інфраструктури ринку тощо. У цьому разі посилення соціальної орієнтованості економічного розвитку спирається на підвищення національної конкурентоспроможності та забезпечення ефективності, а не на перерозподіл наявного багатства та соціальну конфронтацію.

У підприємствах АПК інноваційні процеси відбуваються у різних формах, серед них найбільш помітними є:

1) запровадження у господарський обіг нових, відмітних від традиційних, продуктів як у галузі рослинництва, так і тваринництва (наприклад, розведення страусів);

2) диверсифікація діяльності (розвиток видів і сфер діяльності, які можуть бути пов'язаними з традиційним виробництвом чи ні);

3) запровадження нових способів та методів господарської діяльності (стосується всіх без винятку виробничих процесів);

4) вихід підприємства на інші, не традиційні для нього, ринки збуту виробленої сільськогосподарської продукції та сировини;

5) пошук нетрадиційних джерел сировинного забезпечення;

6) запровадження нових підходів щодо кадрової політики у сфері набору, поповнення, оцінки персоналу;

7) перехід до ефективних механізмів управління господарською діяльністю;

8) формування ефективних взаємовідносин із партнерами по ринку, споживачами, конкурентами, органами місцевої та державної влади.

Трансформація розвитку суспільства країн світу зумовила формування такої моделі інноваційного перетворення господарства, де наявні відмітні від етапів попереднього розвитку пріоритети, а саме: якість життя населення, переважання інтелектуальної складової у капіталі підприємства, забезпечення збереження довкілля. Звідси доволі простий висновок про те, що подолання економічного відставання, забезпечення соціально орієнтованого розвитку вирішальною мірою залежатимуть від піднесення наукомістких галузей, розвитку технологій. Широке впровадження інновацій, ресурсозберігаючих технологій, виробництво екологічно чистого продовольства у сфері агропромислового комплексу сприятимуть формуванню конкурентних переваг його підприємств та забезпечать інтеграцію у світогосподарську систему.

Необхідно наголосити, що модель інноваційного розвитку кардинально трансформує господарську організацію держави, техніко-технологічну базу господарювання, впливає на соціальні аспекти, зумовлює новий зміст економічних функцій державних органів влади. Враховуючи те, що власники приватного капіталу не бажають вкладати кошти у довготривалі науково-технологічні проекти, то саме держава має стати безпосереднім ініціатором інноваційного розвитку, замовником та організатором відповідних програм. Держава через стимулювання впровадження сучасних технологій зумовлює економічне піднесення країни, що є вагомим гарантією її економічної безпеки.

Розвиток національного ринку інновацій потребує формування відповідної інфраструктури, функціонування елементів якої сприятиме швидкому впровадженню технологічних нововведень. Можливим у цьому аспекті нам видається роль суб'єктів малого та середнього підприємництва сфери інноваційного бізнесу та створення спільних з іноземними підприємствами структур, де має розвиватись обмін науково-технічними досягненнями шляхом розширення мережі технопарків, технополісів, інноваційних інкубаторів тощо.

Потрібно зауважити, що у сфері агропромислового комплексу України згадані форми інфраструктури розвиваються занадто повільно. Необхідно зупинитися на самому терміні інноваційного розвитку господарської діяльності суб'єктів усіх сфер АПК, під яким ми розуміємо певні перетворення у діяльності підприємства, що призводять до посилення рівня використання інтелектуального потенціалу, зміцнення конкурентного статусу, збільшення обсягів діяльності та економічного зростання. За умов обмеженості матеріальних ресурсів дедалі більшого значення набуває забезпечення ресурсоощадного господарювання, отже, необхідність упровадження інновацій посідає у цьому аспекті чільне місце.

Зауважимо, що розгортання таких процесів у господарській діяльності підприємств АПК є свідченням формування інноваційної ідеології та інноваційної культури. Особливо потрібно наголосити, що запровадження ефективних механізмів розвитку інноваційної діяльності підприємств усіх сфер агропромислового комплексу має здійснюватися з обов'язковим дотриманням певних вимог, серед яких основними є такі: беззаперечне дотримання у господарській діяльності вимог об'єктивних економічних законів; формування середовища для здійснення інноваційного розвитку підприємств; оптимізацію правового забезпечення здійснення інноваційної діяльності у державі.

Отже, з викладеного випливає, що активізація інноваційних процесів у господарській діяльності підприємств будь-якої сфери агропромислового комплексу буде забезпечуватися шляхом реалізації запропонованих елементів відповідного механізму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Постанова Верховної Ради України «Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Касич А.О. Розвиток інвестиційно-інноваційних процесів в Україні: джерела, оцінка, перспективи : монографія / А.О. Касич. – Кременчук : ТОВ «Кременчуцька міська друкарня», 2008. – С. 272.